

Юсупов В.В., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, начальник науково-дослідної лабораторії з проблем експертно-криміналістичного забезпечення діяльності ОВС НАВС

Актуальні питання проведення антикорупційної експертизи в Україні

Уведення у законодавство України антикорупційної експертизи породжує необхідність визначення її сутності з метою, передусім, співвіднесення її з іншими видами судових експертиз, можливого встановлення місця антикорупційної експертизи у системі судових експертиз.

Антикорупційна експертиза вперше була законодавчо закріплена у ст. 13 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» від 11.06.2009. У ній зазначалося, що з метою *виявлення у проектах нормативно-правових актів норм, що можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, розроблення рекомендацій стосовно їх усунення спеціально уповноважений орган (особа) з питань антикорупційної політики* проводить антикорупційну експертизу проектів нормативно-правових актів. На виконання положень Закону у Кабінеті Міністрів було запроваджено посаду Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики.

Порядок проведення цієї експертизи визначався Методологією проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2009 № 1346. У ній *антикорупційна експертиза* визначена як перевірка проектів актів на предмет наявності в них положень, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень, з метою запобігання виникненню передумов для вчинення таких правопорушень і розроблення рекомендацій стосовно їх усунення. [1]

У Методології визначено вид цієї експертизи як комплексної, передбачено етапи, які детально описано: перший - загальна оцінка проекту акта; другий - антикорупційна оцінка положень проекту акта; третій - *підготовка висновку* та розроблення рекомендацій щодо усунення корупціогенних чинників. Також передбачено висновок, що оформлюється за встановленою формою. [1]

Законом встановлювався обов'язок нормоутворюючих органів враховувати результати антикорупційної експертизи під час прийняття рішення щодо видання відповідного нормативно-правового акта. Визначалися й об'єкти антикорупційної експертизи: проекти законів України, проекти актів Президента України, Кабінету Міністрів України, центрального органу виконавчої влади.

Крім спеціально уповноваженого органу з питань антикорупційної політики, за ініціативою фізичних осіб, об'єднань громадян, юридичних осіб могла проводитися *громадська антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів* за їх рахунок.

Нині в Україні діє Закон «Про запобігання корупції» від 07.04.2011, остання редакція 14.10.2014 (вищезазначені Закон і постанова Кабінету Міністрів України втратили чинність).

У новому Законі також передбачено проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів (ст. 55). Водночас, змінилися суб'єкти експертизи - тепер це дві установи: Міністерство юстиції України та Комітет Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією. Так, у Міністерстві юстиції антикорупційна експертиза проводиться у Департаменті антикорупційного законодавства та законодавства про правосуддя. Закон передбачає обов'язкове оприлюднення результатів антикорупційної експертизи, оформлених висновками, у разі виявлення факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень. [2]

Зазначимо, що антикорупційну експертизу не можна відносити до судової експертизи. Судова експертиза проводиться за необхідності вирішення певних питань за допомогою спеціальних знань у галузях науки, техніки, ремесла. Частина 1 ст. 242 КПК України містить пряму заборону проведення експертизи для з'ясування питань права. Про це ж йдеться у п. 2 постанови Пленуму Верховного Суду «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах», а саме неприпустимість призначення експертизи у випадках, коли з'ясування певних обставин не потребує спеціальних знань, а також порушення перед експертом правових питань. [3]

Крім того, судова експертиза - це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини *справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду* [4], що не стосується проектів нормативних документів, які досліджуються під час антикорупційної експертизи.

При призначенні антикорупційної експертизи не передбачено ознайомлення експерта з положеннями про кримінальну відповідальність за завідомо неправдивий висновок відповідно до ст. 384 КК України. [2]

Таким чином, на підставі аналізу норм КПК, КК, Закону «Про засади запобігання і протидії корупції», інших нормативно-правових актів України антикорупційна експертиза - це юридичний аналіз положень проекту нормативного документу, у результаті якого фахівці готують висновок, що ураховується під час прийняття рішення про схвалення (видання) цього акту.

Список використаних джерел

1. Питання реалізації державної антикорупційної політики : постанова Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 1057 // Офіційний вісник України. - 2009. - № 78. - Ст. 2640.

2. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 : [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

3. Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах : постанова Пленуму Верховного Суду № 8 від 30.05.1997 // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. - 2002. - № 7 : Судові експертизи в Україні.

4. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 (із наступними змінами і доповненнями) : [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>

Андрусик Т.В., курсант 3 курсу 31 навчальної групи ННПФПМГБПСНГУ НАВС *Науковий керівник*: Гузенко Є.В.

Діяльність підрозділів кримінальної поліції Німеччини у боротьбі зі злочинністю

З 1973 р. у складі німецької кримінальної поліції є спеціальні мобільні групи (МЕК - Mobiles Einsatzkommando), які використовуються для переслідування та знешкодження небезпечних злочинців. У Баварії діє: SEK (Spezialeinsatzkommando) спеціальна команда вступу, МЕК (Mobiles Einsatzkommando) - мобільна команда вступу та USK (Unterstützungskommando) - команда підтримки.

SEK і МЕК - це спеціальні підрозділи по боротьбі з тяжкими злочинами, МЕК - призначена для боротьби з насильницькими проявами під час проведення будь-яких громадських масових заходів (мітингів, демонстрацій, футбольних матчів тощо).

Мобільна оперативна група (МЕК) є спеціалізованим підрозділом (SE) німецької поліції для спостереження і доступу. Мобільна оперативна група є одним із спеціальних підрозділів поліції землі Гессен. Більше цих підрозділів існують в штаб-квартирі поліції в Франкфурті та Гессе державної поліції. Територіальна юрисдикція цих послуг охоплює весь Гессен, в окремих випадках, але й прикордонні переходи з сусідніми державами можливо.

У 1974 році Конференція міністрів внутрішніх справ вирішили спрямувати діяльність на "формування, затвердження спеціальних сил" та створення мобільних оперативних груп.

Завданнями МЕК є спостереження і доступ в особливих ситуаціях: основне завдання лежить в прихованому спостереженні обвинувачених у кримінальному судочинстві. МЕК застосовується лише у випадках серйозних правопорушень. Спостереження може здійснюватися як працівниками, так і засобами технології. Результати ведення спостережень, фотографії або відео, зазначаються у протоколі, які застосовуються у кримінальному судочинстві. Іншими завданнями також є пошук і місце розташування, технічне спостереження за людьми, транспортними засобами і мобільними телефонами, а також захист секретних агентів. МЕК також здійснює арешти людей.

Набір в МЕК здійснюється в жорсткому режимі, кожен співробітник МЕК проходить спеціальну підготовку, під час якої і проходить процес відбору. Під